

On és el pont?

Un conte de Laia Martínez i Montse Pino
per a una cantata, amb música i lletra de Paco Moreno.
Il·lustracions d'Aïda Galceran

© del text: Laia Martínez Tribó i Montse Pino Presas
© de les il·lustracions: Aïda Galceran Quiles
© de la música i la lletra de les cançons: Paco Moreno Muñoz
© de l'edició: Ajuntament de Molins de Rei i Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat

Veus: Cor infantil de 4t de primària del col·legi Virolai de Molins de Rei

Revisió d'estil: M. Àngels Bogunyà i Carulla
Disseny: Josep Lluís Lara / Monogràfic
Correcció: Servei Local de Català de Molins de Rei i Marta Sabater Berenguer
Assessorament històric: Gemma Tribó Traveria
Impressió: Casgràfic. Serveis gràfics i publicitaris

ISBN: 978-84-121310-7-9
Dipòsit legal: B 5961-2022

Es permet la reproducció parcial i no lucrativa d'aquesta obra
sempre que se'n citi la referència bibliogràfica.

Fa 50 anys de la caiguda del pont de les Quinze Arcades i continua essent tot un símbol i un emblema de Molins de Rei. Un pont icònic per a tots els molinencs i les molinenques. Un pont que, a finals del segle XVIII, va esdevenir clau en la connexió de no solament la nostra vila amb les poblacions de l'altra banda del riu Llobregat —Sant Vicenç i Pallegà—, sinó també entre les dues ciutats més importants del moment: Barcelona i Madrid.

A través d'aquest document apropem part de la història de la nostra vila als més petits perquè coneguin el nostre passat, els nostres símbols i les nostres icones; en definitiva, les nostres arrels.

Vivim en un context digitalitzat, en el qual la tradició d'explicar contes, tradicions i llegendes cada cop es va perdent més i cada cop es recorre més a Internet com a font d'informació.

És per això que, amb aquest conte i amb els protagonistes d'aquesta història —l'Eloi i la Joana— volem contribuir, a través de la lectura, a transmetre als nostres fills, filles, nebots, nebodes, amics, amigues i persones nouvingudes a Molins de Rei fets del nostre passat recent —en aquest cas, sobre el pont de les Quinze Arcades—, que avui són vius a la memòria col·lectiva de la vila.

Us animo a compartir la lectura amb els més menuts de la casa.

Xavi Paz
Alcalde

Aquest conte relata la història del pont de les Quinze Arcades. És una història inventada que incorpora dades reals, i així permet fer-se una idea del que va significar aquest pont per a la vila de Molins de Rei.

El text va acompanyat d'una cantata pensada per a la commemoració del 50è aniversari de la caiguda del pont. Al llarg del conte, el moment reservat per a les cançons de la cantata està indicat amb una clau de sol. Les lletres de les cançons i la música són al final del llibre.

El grup de persones que hem treballat en equip per fer possible el conte i la cantata volem agrair a l'Ajuntament de Molins de Rei el suport i l'ajut que en tot moment hem rebut per fer possible aquest projecte.

Molins de Rei, 7 de març de 2022

Aquell divendres la classe es va acabar amb una gran frase de la mestra, la Maria, que va dir:

– Aquests dies cal que Molins de Rei faci memòria. Fa cinquanta anys que va caure el pont de les Quinze Arcades.

La Joana es va quedar ben sorpresa. Quina memòria havia de fer? Ella fa 50 anys no hi era, va néixer fa 10 anys!

La Laura i l'Enric n'havien sentit a parlar a casa, però la resta de la classe no en sabia res. No van deixar acabar la Maria i van començar a fer preguntes. On era aquest pont? Per què va caure? Va ser important?

La Maria, que és molt enigmàtica, no va voler respondre.

Ben al contrari, va dir:

– Us proposo un repte. Teniu una setmana per trobar informació rellevant del pont, l'heu d'acompanyar de moltes dades numèriques, és a dir, números que ens ajudin a conèixer la seva història. Així podreu saber què va passar i per què va passar.

Aquella setmana la Joana i els seus companys marxaven de l'escola amb un repte a la motxilla!

Tornant cap a casa la Joana va demanar ajuda al seu germà petit, l'Eloi. Li va explicar que a classe havien parlat del pont de les Quinze Arcades i del repte que els havia plantejat la Maria.

Ell, a qui li agradava molt la història, va acceptar-lo a l'instant i va començar a donar-hi voltes.

A on podrien trobar informació sobre aquest pont? Qui els podria ajudar a saber quina informació és rellevant i quina no? Escriurien aquestes paraules al cercador d'internet a veure què hi sortia.

I si ho preguntaven a la mare i al pare? O... no, no, millor a l'àvia i a l'avi; ells segur que n'havien sentit a parlar.

Només arribar a casa, l'Eloi va obrir el portàtil i la Joana, que tenia molta gana, va anar a fer-se el berenar. Junts volien començar a cercar les respostes a totes aquelles preguntes, però la mala sort i l'aiguat que estava caient van fer que aquella tarda la xarxa no funcionés: no hi havia senyal de wifi. Haurien de pensar en altres fonts d'informació.

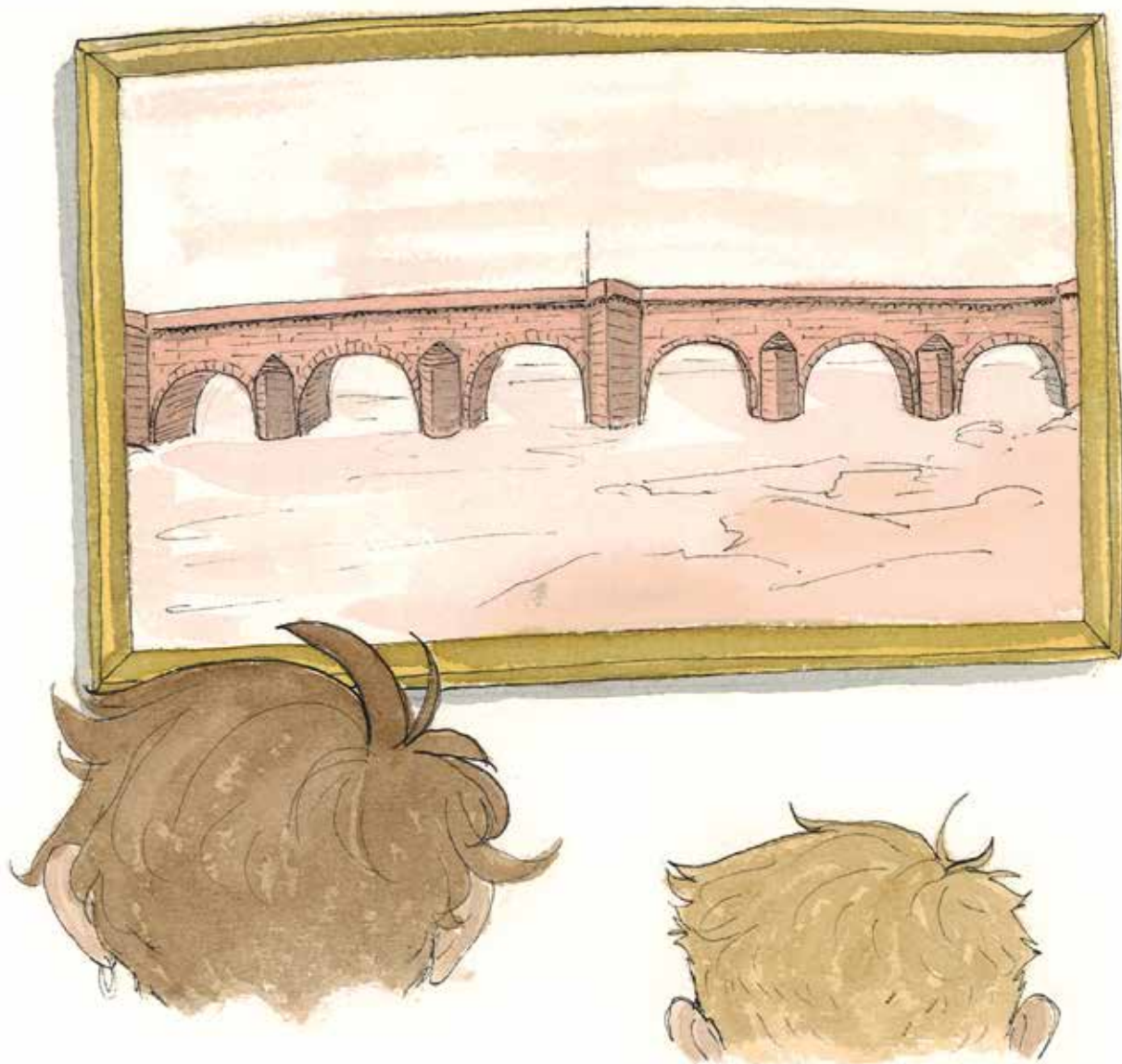

– Eloi em sembla que aquest cap de setmana anem a casa dels avis. Podem aprofitar per parlar-ne.

El dissabte en entrar a casa dels avis la sorpresa va ser majúscula: van topar amb una fotografia del pont. Feia anys que hi era i mai, fins aleshores, s'hi havien fixat. Començaven a entendre que aquell pont havia estat important per a la vila i la seva gent.

L'Eloi i la Joana van fer preguntes als avis sobre el pont. Ho volien saber tot!

Els avis estaven ocupats preparant uns entrepans, perquè tenien pensat de sortir a fer una caminada. Després de sentir els neguits dels seus nets, els van proposar de fer un passeig per la vora del riu per anar allà on havia estat construït el pont. Feia un dia assolellat i els venia de gust gaudir de la natura amb els nets. Calia anar ben calçats; les pluges dels darrers dies havien deixat els marges del riu ben enfangats.

– Aquest és el nostre riu? El Llobregat?

– Sí, el riu Llobregat neix a la muntanya, a Castellar de N'Hug, i desemboca al mar, al Prat de Llobregat.

– A l'altra banda del riu també és Molins?

– No, precisament el pont va servir per connectar les dues ribes del riu: unia Sant Vicenç dels Horts i Pallejà amb Molins de Rei. A més, el pont va permetre la connexió per carretera de les dues grans ciutats de finals del segle XVIII, Barcelona i Madrid.

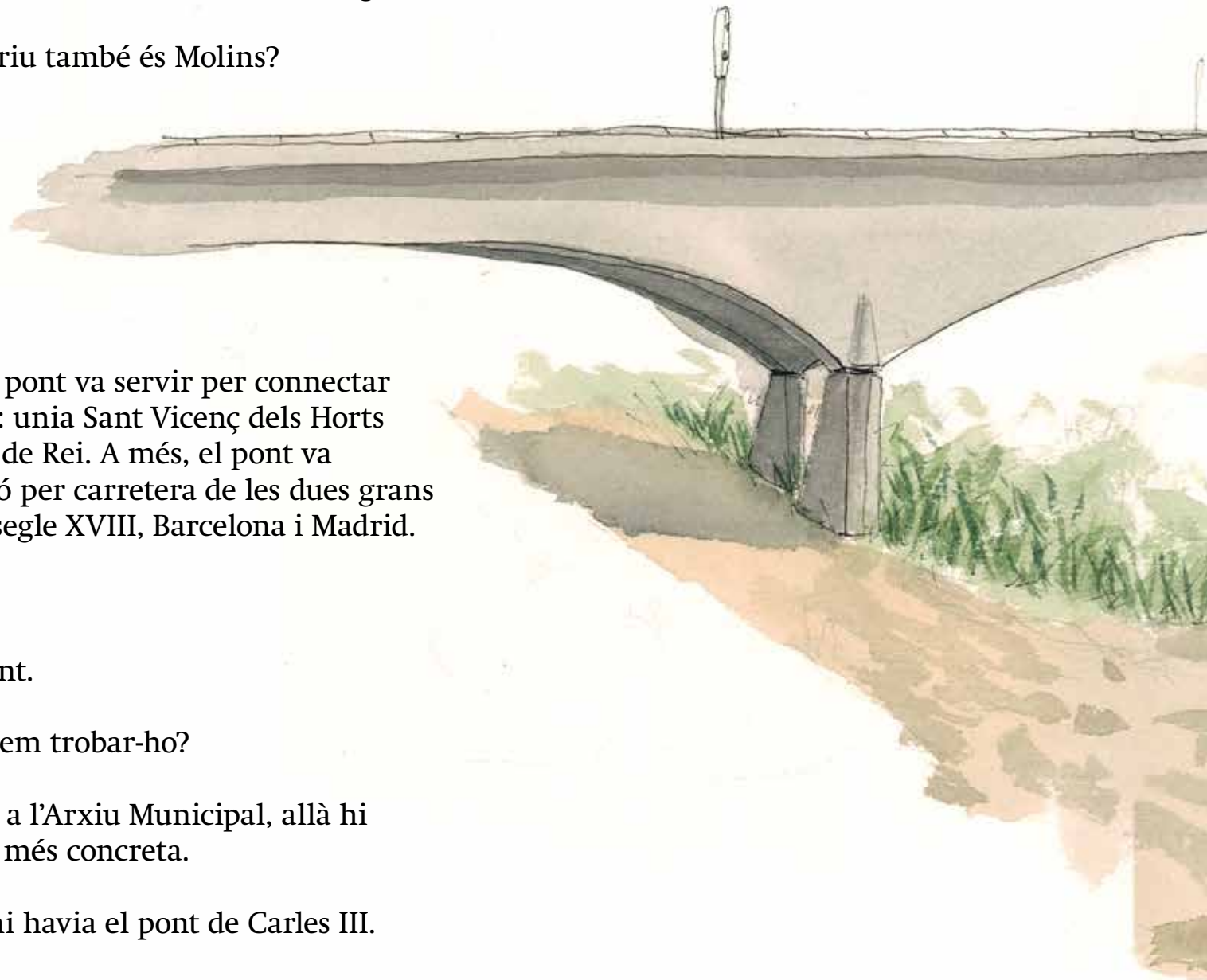
– A quin any?

– No ho sé exactament.

– Àvia, saps on podríem trobar-ho?

– Potser podem anar a l'Arxiu Municipal, allà hi trobareu informació més concreta.

– Mireu, aquí és on hi havia el pont de Carles III.

– El pont de Carles III? Nosaltres volíem conèixer la història del pont de les Quinze Arcades, no el de Carles III. Qui era Carles III? Un arquitecte? També va fer un pont?

– Noooo, Carles III era el rei que manava aquí en aquella època. Ell va ordenar construir el pont.

Li deien “el rei arquitecte” perquè va impulsar moltes construccions. El pont el coneixem popularment com “el pont del riu”, poèticament com el pont de les Quinze Arcades, però també com el pont de Carles III.

– Ah...

L'Eloi i la Joana estaven inquiets. Els avis els havien ajudat molt: havien pogut veure on era el pont i sabien més o menys quan s'havia construït i per a què servia. Tot i això, encara tenien molt pocs números. Els quedava molta feina per fer!

Aquell dilluns a la tarda, després de l'escola, l'àvia els va acompanyar a l'Arxiu Municipal. Allà els va rebre la Carme, l'arxivera, amb els braços ben oberts i encantada de poder-los ajudar en la seva investigació.

Van passar-hi una bona estona. La Carme els va donar articles i documents històrics que parlen del pont i van analitzar conjuntament tota aquella informació. Havien anat a parar al lloc correcte. Tenien feina per estona.

Havien trobat els anys de la construcció, que va ser de l'octubre del 1763 a l'octubre del 1767, és a dir, que el pont s'havia aixecat en només 4 anys. Sabien que el pont s'aguantava sobre 16 pilars que formaven 15 arcades. També havien anotat que tenia una longitud d'uns 330 metres i una amplada de més de 12 metres a la part central.

L'Eloi i la Joana sabien que aquelles dades apareixien a la majoria de documents que havien consultat. Dels números que s'esperaven trobar, només faltava l'alçada. Ara bé, hi havia una informació interessant que, de ben segur, pocs companys aconseguirien.

Havia arribat el moment de posar en comú a classe la investigació feta aquella setmana. Un a un van anar compartint les seves descobertes. Va arribar el torn de la Joana i ella va poder afegir un número que ningú havia aconseguit: el 300, que era el nombre de persones que van construir el pont. Van ser 300 presoners algerians que eren tractats com esclaus i que estaven encadenats. Tenien raó els dos germans quan havien pensat que aquella era una dada difícil de localitzar.

La Joana estava atenta a veure si algú en deia l'alçada, ja que tenia curiositat per saber-la. Finalment, va ser l'Enric qui la va compartir: feia uns 13 metres en els arcs centrals, aproximadament 9 vegades la seva alçada.

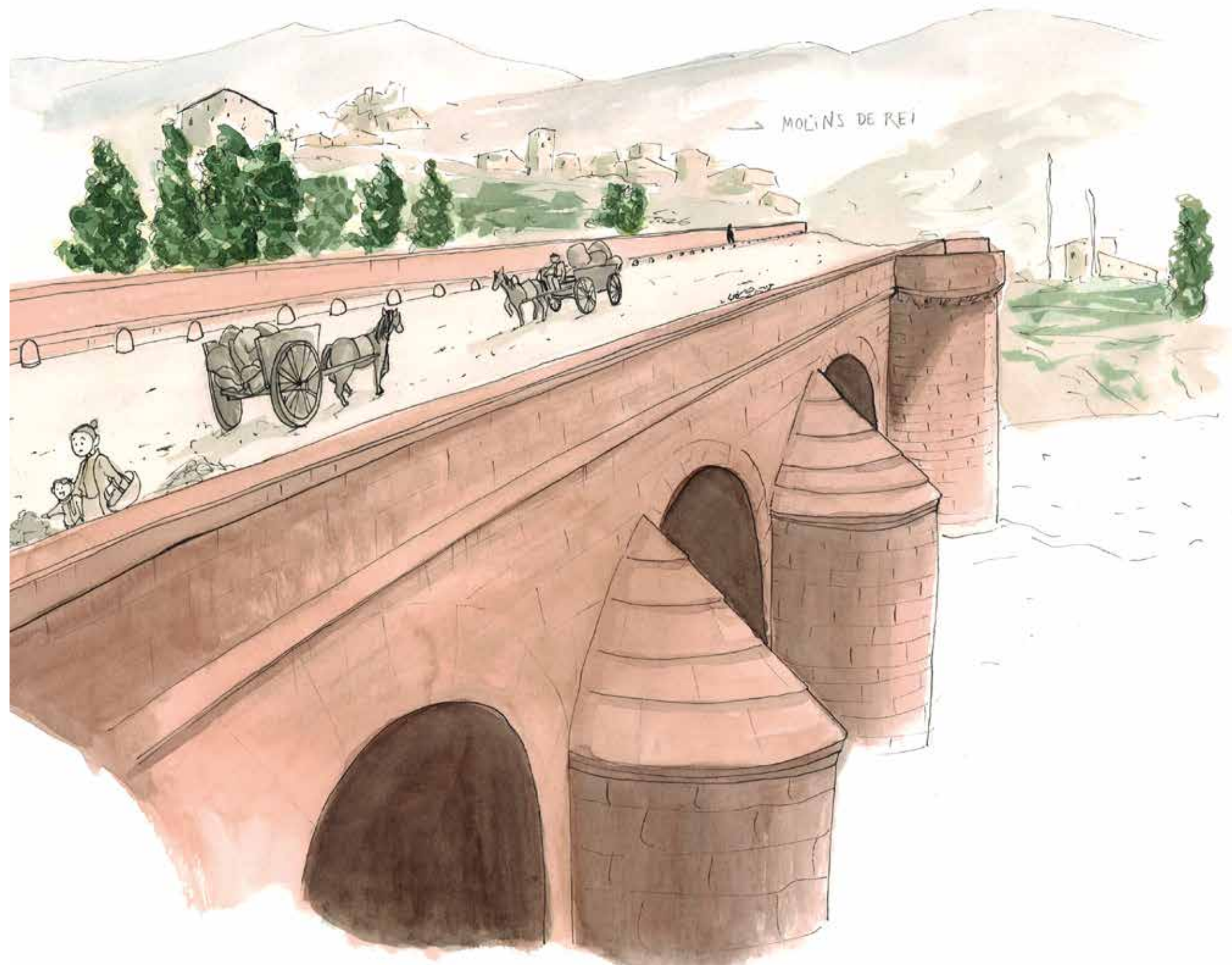

Repte aconseguit. Hi havia molta informació i molts números!!! Després d'aquella setmana de feina, havien arribat a la conclusió que era molt important que tots els nens i les nenes de la vila coneguessin la història del pont de les Quinze Arcades, perquè ajudava a entendre com havia evolucionat Molins de Rei durant dos segles, i això calia explicar-ho. El pont era símbol d'unió entre els pobles de les dues ribes del riu, era una via de transport i comunicació que havia permès crear vincles, amistats i famílies entre persones de diferents poblacions.

En arribar a casa, la Joana va reproduir a l'Eloi tota la conversa que havien tingut a l'escola. Ell estava content de compartir amb la seva germana tots aquests descobriments.

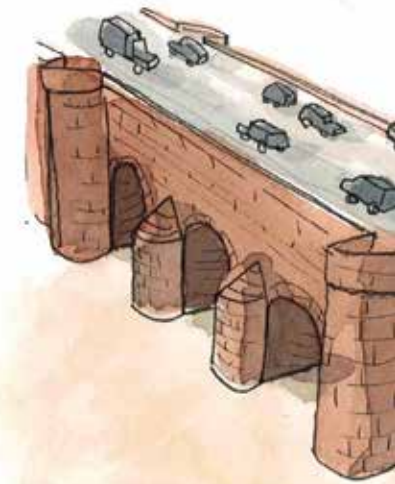
SANT VICENÇ
DELS MORTS

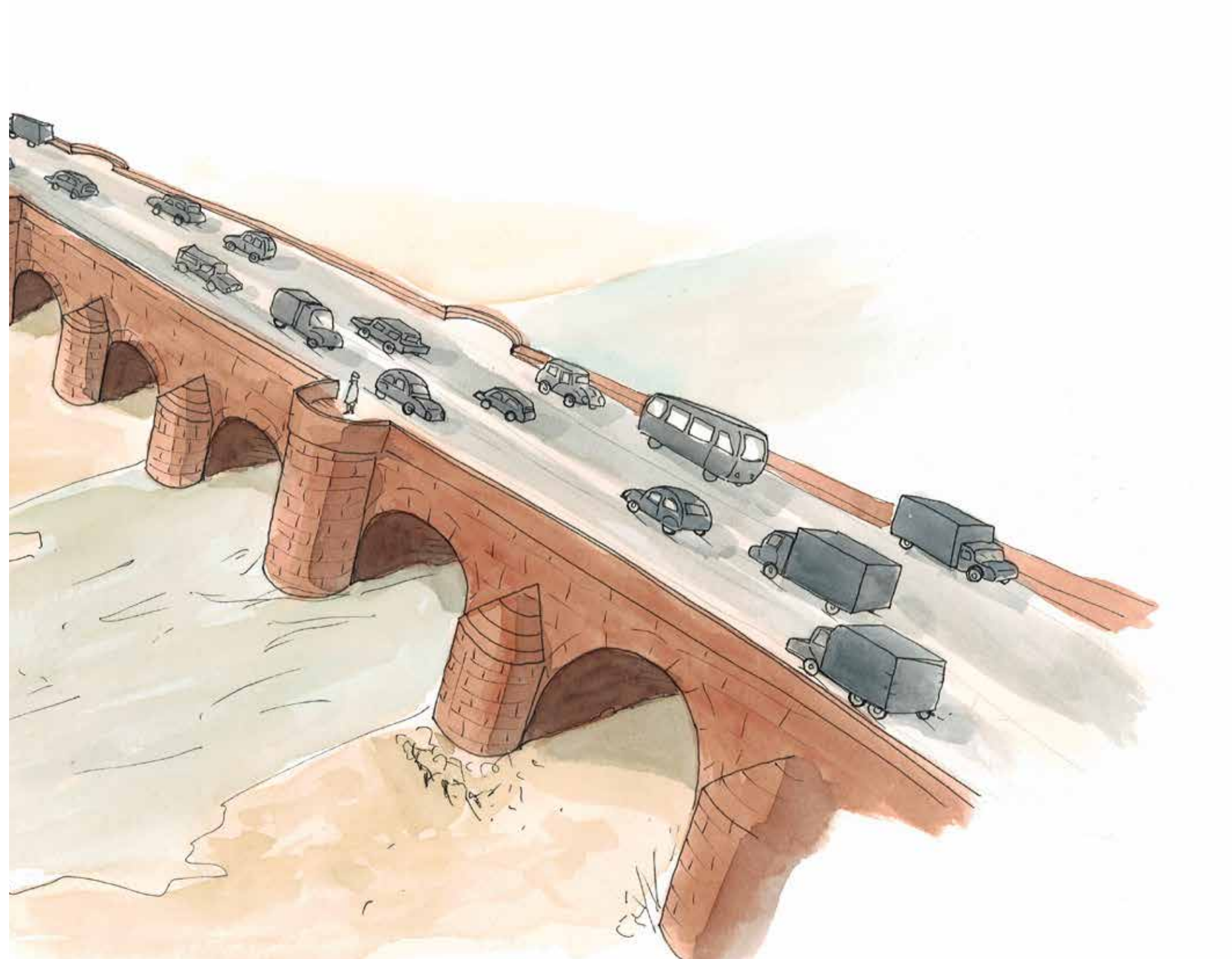

Tenien davant un nou objectiu: mostrar als altres infants de la vila tot el que havien descobert. Però com ho podien fer? Van estar-ne parlant una bona estona. Havien d'organitzar la informació que tenien i buscar la manera de donar-la a conèixer.

La Laura pensava que, abans de comunicar als altres tot el que sabien, els faltava una part rellevant. Per què va caure el pont? Ella havia sentit a casa seva que el pont no havia caigut només per una riuada. Per una banda, en aquell moment el pont era la carretera més transitada de l'Estat, ja que hi circulaven al voltant d'uns 36.000 cotxes cada dia. Per altra banda, durant la dictadura de Franco es va permetre extreure sorra i grava de la llera del riu i també de zones properes als fonaments. Aquelles extraccions eren per a la construcció de l'autopista. Tot això va debilitar tant el pont que finalment va caure.

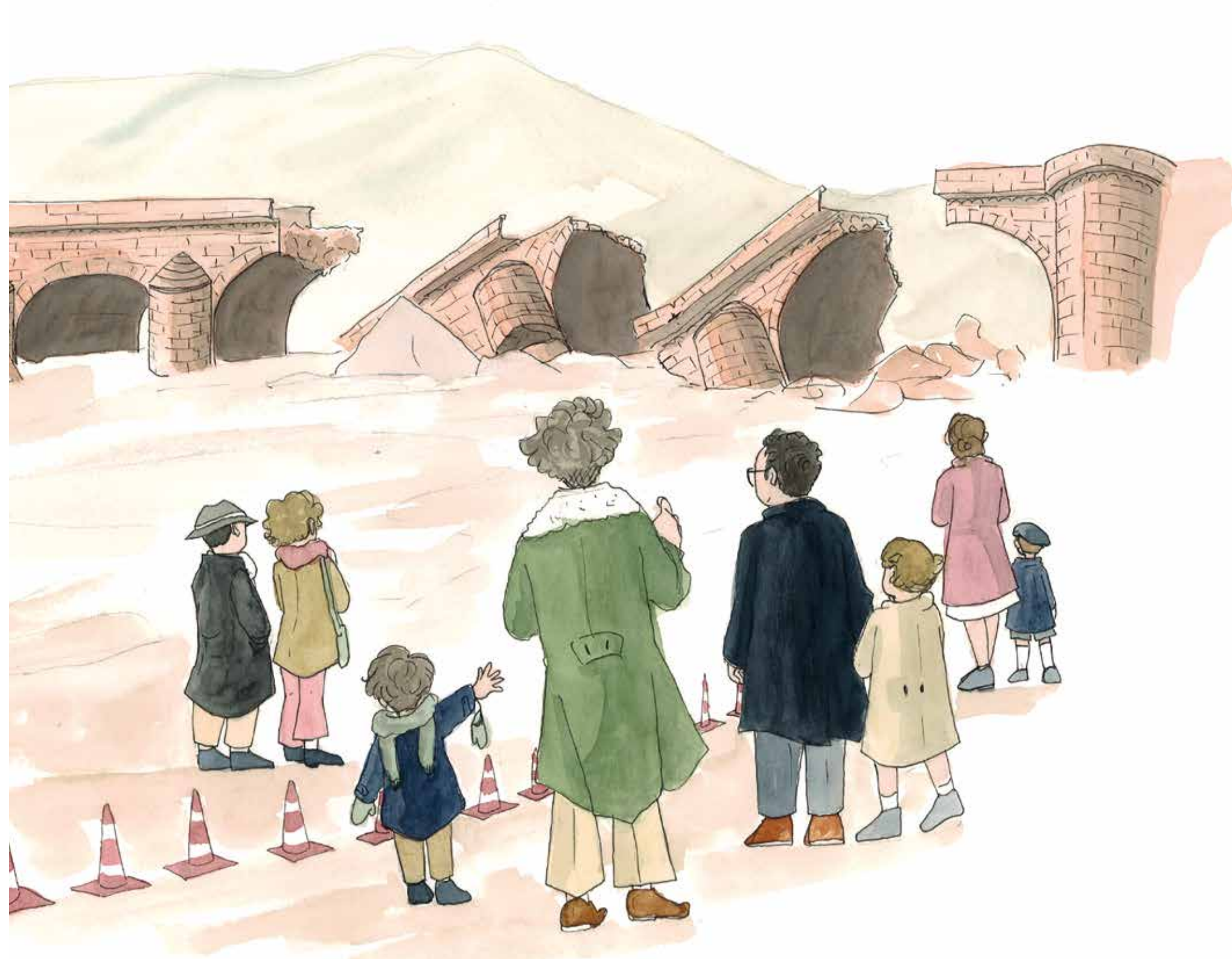

A l'aula van començar a sorgir moltes preguntes. Per què van permetre que es tragués sorra? Va ploure la nit que va caure el pont? Hi va haver una riuada? Aleshores, el pont per què va caure?: per la riuada o per les extraccions? Per què no el van reconstruir?

S'estaven obrint molts interrogants. Van continuar parlant una estona i entre tots van anar responent les preguntes.

La nit del 5 al 6 de desembre del 1971, es va ensorrar un pilar i van caure les arcades 6 i 7. Plovia a bots i barrals i havia augmentat el cabal del riu: hi va haver una riuada. Ara bé, segons sembla, el pont no hagués caigut si els seus fonaments no haguessin estat debilitats per l'extracció dels àrids.

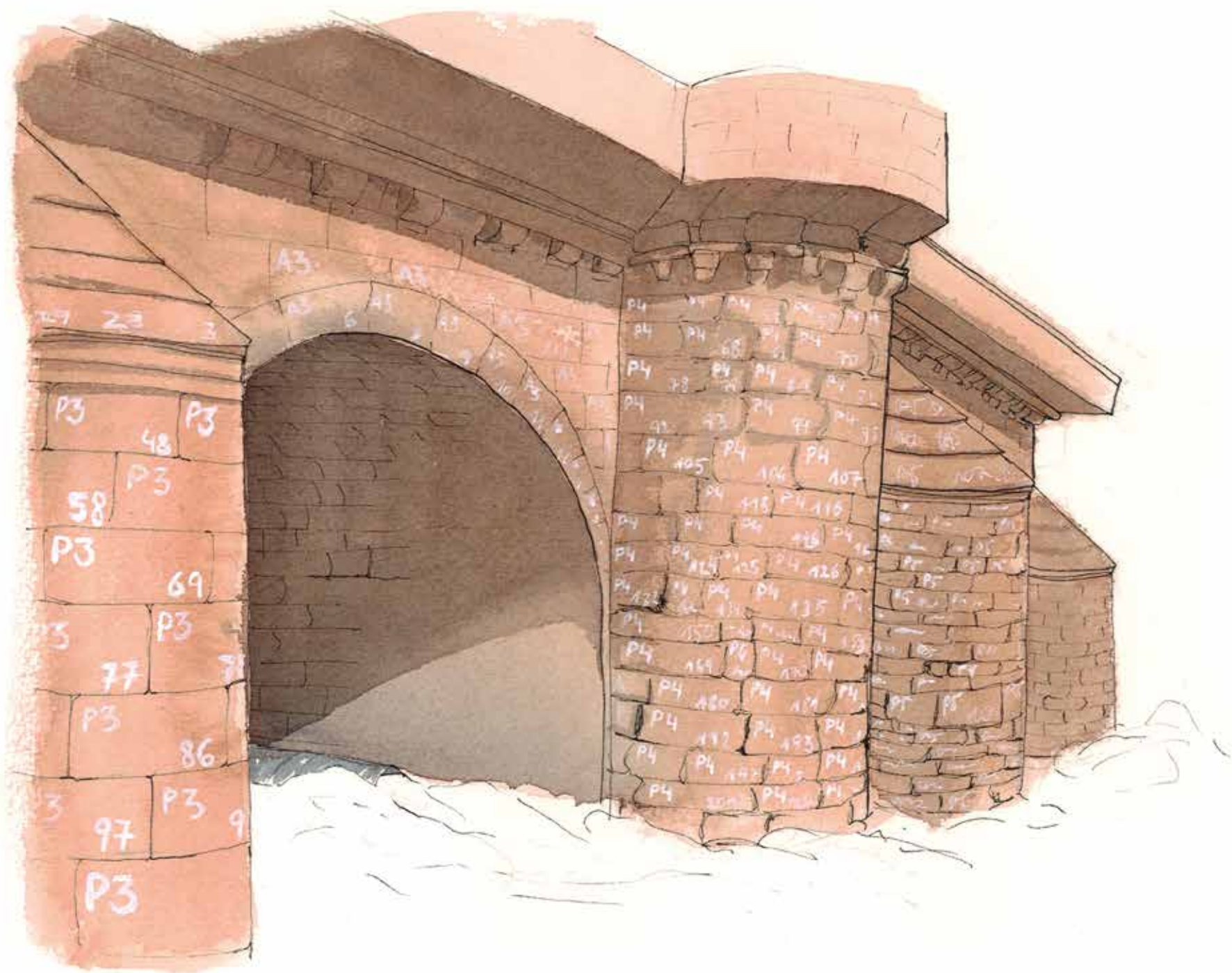

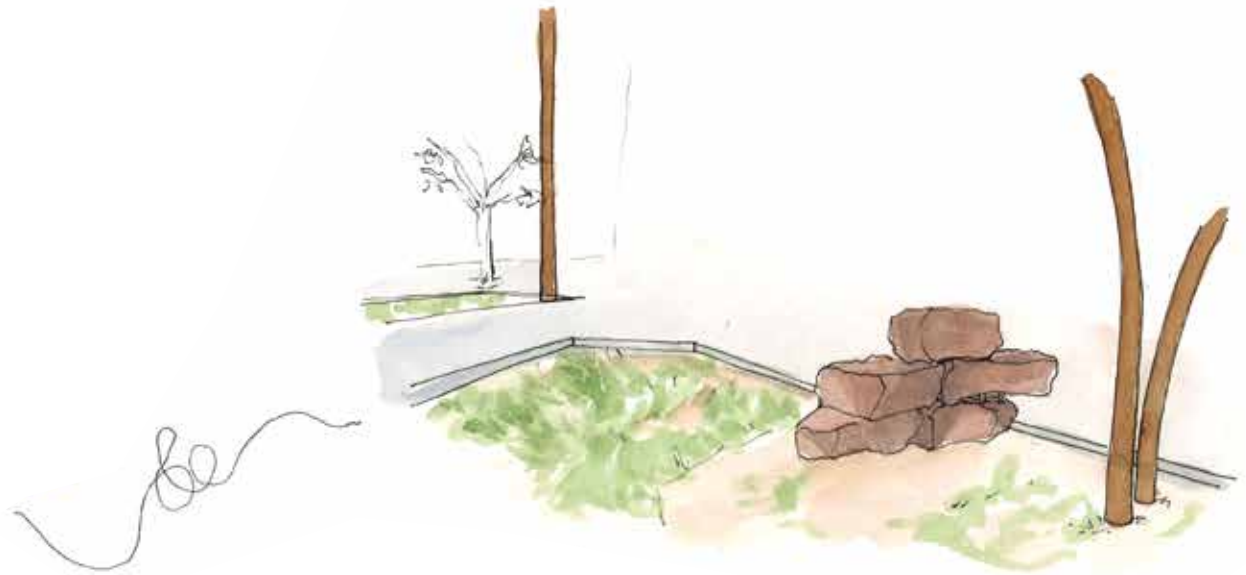
La Maria els va explicar que, després de la caiguda del pont, la població de Molins de Rei havia demanat que el reconstruïssin. Això hauria resultat molt difícil de fer, així que es va desestimar al cap de poc temps i, per tant, molts carreus i pedres més petites van quedar abandonats a les ribes del riu. Se'n troben actualment a jardins i places del poble.

Molts infants van obrir els ulls amb aquesta informació. Hi ha pedres del pont a places i jardins de Molins de Rei? Volien comprovar-ho en primera persona. Van decidir anar-hi l'endemà per localitzar-ne.

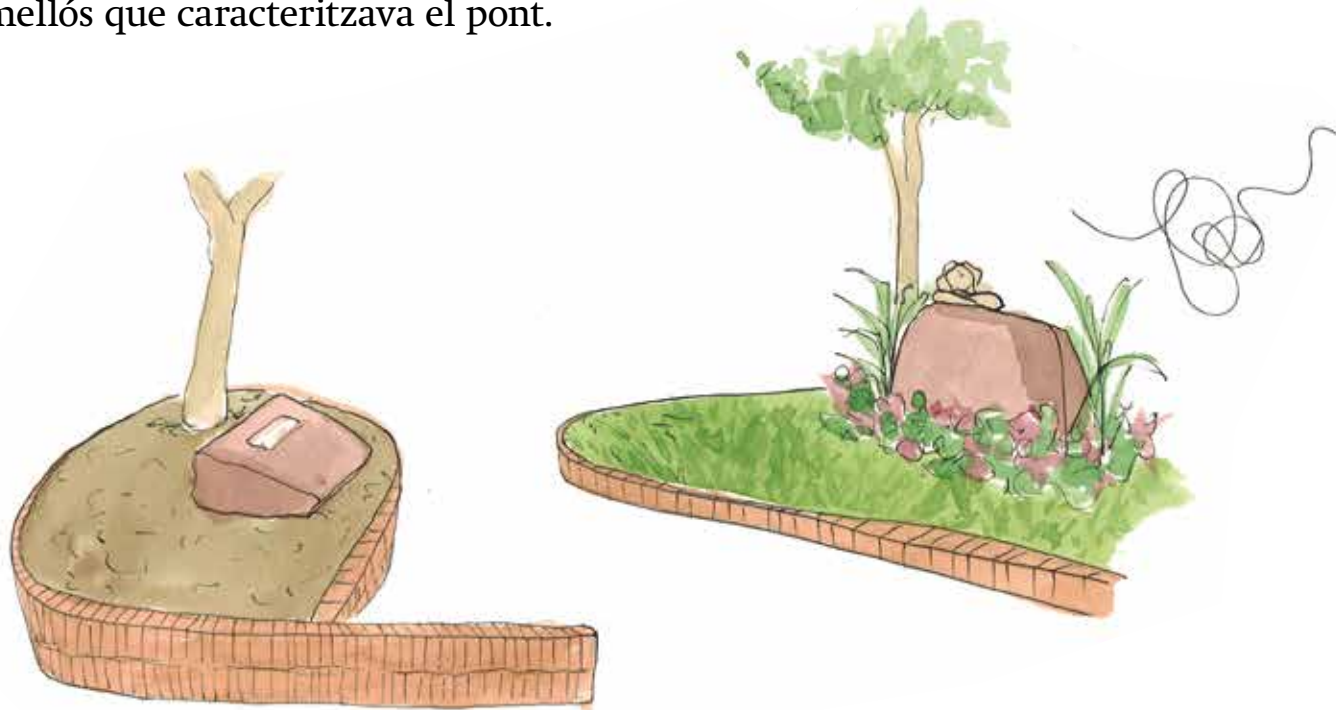
Van imaginar un museu a l'aire lliure. Farien servir els carreus del pont que hi ha escampats per la vila per mostrar tot el que havien après. A cada pedra hi posarien part de la informació que havien trobat. D'aquesta manera, altres persones podrien conèixer la història del pont. Quina bona idea!

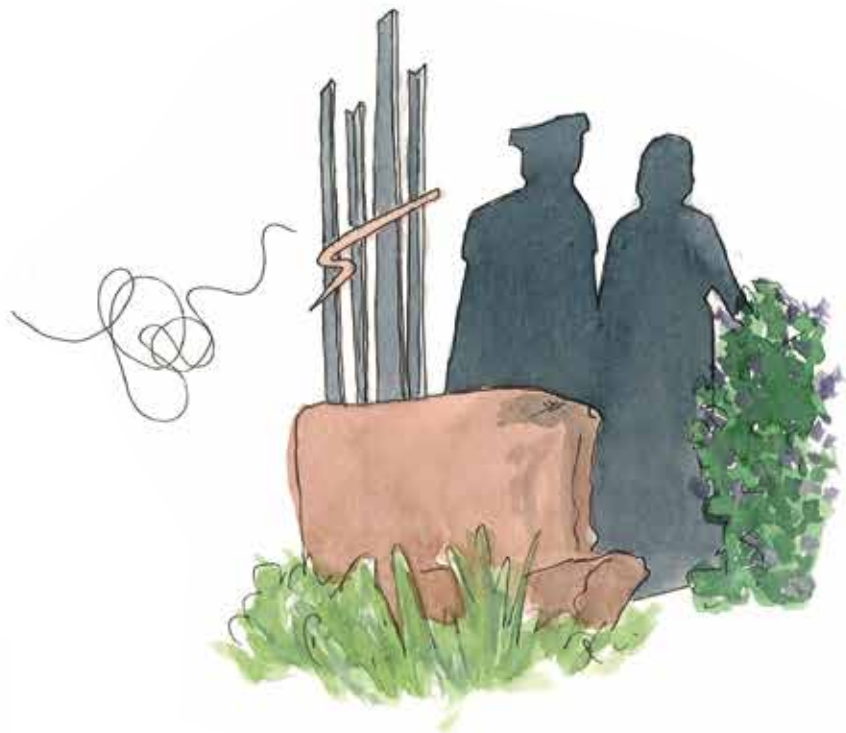
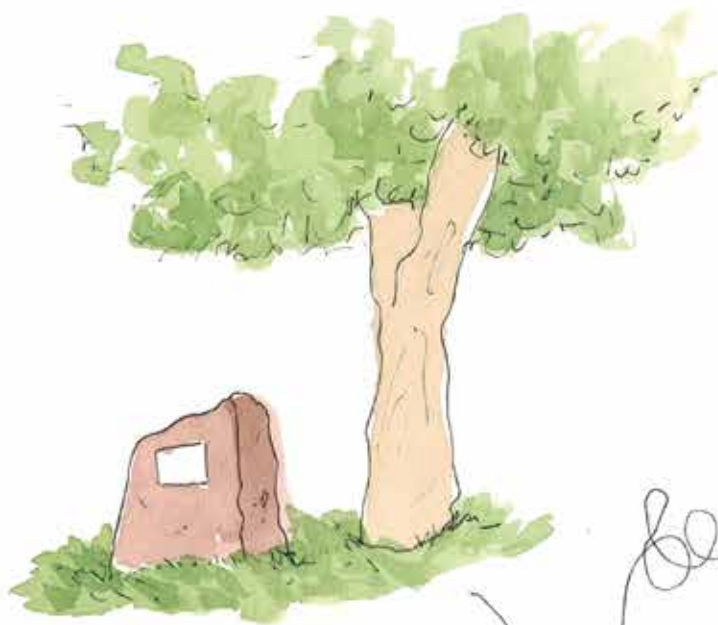

Una, dues, tres... Fins a 7 pedres havien comptat en un matí de ruta per carrers i places de la vila. Recordaven que també n'hi havia una dins la sala del Museu Municipal. Totes argiloses, del color vermellós que caracteritzava el pont.

La Joana no en tenia prou i va demanar al seu germà que aquella mateixa tarda l'acompanyés pel camí del riu amb la bicicleta. Volia mirar de localitzar alguna de les pedres que havien quedat abandonades a la riba del riu. L'Eloi va acceptar a l'instant, i en menys de 10 minuts ja pedalaven. Van aturar-se al mateix lloc on havien estat amb els avis, prop del pont actual, i quan ja estaven a punt d'anar-se'n, van veure petites pedres vermelles!!! Era com tenir un tresor entre les mans!!! Van començar a rumiar què en farien.

El museu començava a agafar forma. A l'escola van dedicar uns dies a seleccionar i organitzar la informació que tenien. La Joana els va explicar la troballa que havia fet amb el seu germà. Entre tots, van decidir que posarien les pedres que els germans havien trobat dins d'un pot de vidre a la part final del museu. Convidarien els infants a visitar-lo i els demanarien que, per fer memòria i recordar què havia passat amb el pont, agafessin una d'aquestes pedres i l'exposessin en un lloc visible al pati de la seva escola.

Al cap d'una setmana ja estava tot a punt per fer realitat el museu del pont a l'aire lliure. A l'aula estaven molt contents i nerviosos per veure com aniria.

La seva feina serviria per donar a conèixer la història del pont i per evitar que fets com aquests es repetissin. Molins de Rei va quedar-se sense part del seu patrimoni històric a causa d'una mala pràctica. Això calia saber-ho i denunciar-ho. Aquells infants entusiastes també volien que la població recuperés el riu com a espai d'esbarjo. Així la Joana, l'Eloi i tota la població podrien gaudir de l'esclat de la natura que pot arribar a aflorar al costat d'un riu com el nostre, el Llobregat!

La cantata

Música i lletra de Paco Moreno

<https://www.molinsderei.cat/pont15arcades/>

Amb aquest codi QR o aquesta adreça url
podeu accedir als videos de les cançons que trobareu a continuació.

Busco wifi

No puc més! Quin estrès!
Per què wifi no n'hi ha? Wifi, no n'hi ha?
Ho he intentat i no he trobat
per què wifi no n'hi ha. Wifi, no n'hi ha?
No sé què fer quan no tinc Internet.
Sento el meu cos tremolar, no el puc aturar.

Jo busco wifi (x4)
a sobre del televisor, a fora en el balcó.
Jo busco wifi (x2)
a dintre del congelador. El cap em treu foc!
Jo busco wifi. Jo busco wifi.
(bis)
No puc més! Quin estrès!
Per què wifi no hi ha? Vull wifi ja!

Sortim a passejar!

Vinga, va! Sortim, que avui fa bo.
És perfecte per anar a passejar.
Moltes rutes podrem fer abans de dinar.

Avui hem decidit anar pel riu,
passejar, córrer i riure plegats,
però algunes vegades ens aturem per saludar

gent amb malles de ja fa molts anys,
samarretes de colors llampants,
bicicletes amunt, bicicletes avall.

Mentre parlem, les pedres del camí
ens diuen que fa molts anys,
altres passaren per aquí.
Mentre parlem, sentim l'aigua del riu,
com sembla que està content
al veure tant de caliu.

Avui, tothom ha pensat el mateix.
Això sembla la rambla quan floreix!
Tot i així, no hi ha res com fer un bon passeig.

Un gosset no para de bordar,
un grup de iaies no ens deixen passar,
corredors que estosseguen i suen de veritat...

Mentre parlem, les pedres del camí
ens diuen que fa molts anys,
altres passaren per aquí.
Mentre parlem, sentim l'aigua del riu,
com sembla que està content
al veure tant de caliu.

Ja començo a estar una mica cansat,
però no sembla que vulguin parar.
Hauré de tenir paciència; això va per llarg.

El rei galant

Jo soc el rei galant i puc fer
tot, tot el que em ve més de gust, perquè
jo soc el rei de tots vosaltres
i ara ho veureu.

Jo vull que em facis macarrons
i ara, que em cordis els botons i
després em pintaràs un quadre
on surti ben bufó.

- Vine aquí!
- Potser no.
- Puja a dalt, fes un salt.

Jo soc el rei galant i puc fer
tot, tot el que em ve més de gust, perquè
jo soc el rei de tots vosaltres
i ara ho veureu.

- Vine aquí.
- Potser no.
- Puja a dalt, fes un salt.

Jo vull que em facis un massatge
i ara, que em portis a la platja;
després em rostiràs un pollastre
amb oli, pebre i sal. Em pica el nas! Atxim!!!

Construïm el pont

Un gran pont construirem tots junts.
Serà un gran pont per passejar,
per poder passar a l'altra banda del riu
i unir-nos a altres pobles com germans.

Pedra a pedra el farem realitat.
Tot el nostre esforç és important,
perquè pedra a pedra l'anirem fent gran
fins que el nostre pont sigui de veritat.

I el nostre pont
jugarà amb el riu i els peixos,
i el nostre pont
ens omplirà de vida a tots.

Un gran pont construirem tots junts.
Serà un gran pont per arribar
a tots aquells llocs que sempre hem somiat
i on podrem fer noves amistats.

Pedra a pedra anirem posant
i arribarem allà on tu estàs,
perquè pedra a pedra l'anirem fent gran
i de color vermell es vestirà.

I el nostre pont
jugarà amb el riu i els peixos,
i el nostre pont
ens omplirà de vida a tots.

Ja el puc veure! Quasi està acabat!
Quinze arcades com uns grans badalls,
com una catifa vermella serà
i al passar ens farà sentir importants.

Mira el meu pont com els pobles abraça!
Mira el meu pont! Ens omple d'il·lusió, uohh.
Mira el pont! És com l'havia somiat.

L'Estel, la lluna i el pont

Un estel juga amb la lluna
i el seu reflex trenca la boira
quan la nit deixa el seu pas a nous colors.

L'aigua dolça amb brots d'escuma
corre amb calma. Ja arriba l'hora
que la nit deixi el seu pas a nous colors i a noves olors.

I ara el pont obre el flux del cabal.
Els estels i la lluna amb el pont van xerrant,
riuen junts i amb el pont calmen els sons de la nit.
L'aigua fa de mirall. Una espurna brillant als ulls.
Mostren gran amistat.
Bufa el vent amb fredor. Una forta il·lusió
als ulls, una gran amistat.
L'alba aviat els vindrà a buscar.

Una noia amb la pell bruna
vora el riu juga amb l'aigua, amb els seus dits,
fent cercles que trenquen la nit, ja trenquen la nit.

I ara el pont...

Un estel juga amb la lluna
i seu el reflex va minvant quan surt el sol.

El boom de la construcció (els camioners)

La història arriba fins aquí, a un punt on el destí amb força va parlar.

La vida del nostre pont va començar a canviar.

Els camioners ho explicaran.

–La sorra d'aquest pont és ideal per a la construcció.

Ens han dit que l'agafem i la fem en el camió.

Hem de construir molts pisos i a més, moltes carreteres.

És ben fàcil si n'agafes amb la pala ben plena.

La història arriba fins aquí, a un punt on el destí amb força va parlar.

La vida del nostre pont va començar a canviar.

El pont ho explicarà.

–Em feu pessigolles. Crec que ja heu de parar.

M'agrada compartir, però ja us esteu passant.

Quants més pisos voleu fer? Això ho heu d'anar aturant.

Que potser no us adoneu que m'esteu debilitant?

Per què no sonen les campanes?

COR 1

Per què no sonen les campanes? No tinc força, (x 2)
estic tremolant, no puc aguantar.

COR 2

L'aigua baixa amb molta força. (x2)
Cada cop baixa amb més força;
cada cop, cada cop amb més força.

COR 3

Un soroll el va despertar.

COR 4

Tot de cop, el riu va parlar.

Què serà de mi?

Tot sembla acabar. La vida s'acaba en un instant.
Què faig? No vull pensar... Què serà ara de mi?
Tot sembla acabar. Els dubtes m'atrapen tot de cop.
Què faig? No vull pensar... Què serà ara de mi?

No sé si podré seguir, no sé si podré aguantar.
Potser arribi el dia que tots m'oblidaran
i no ho vull. Jo vull lluitar.
Em costa, però em vull aixecar.

Un fil d'il·lusió em diu que desitgi amb el cor
un final on tu i jo, per sempre, viurem plegats.
Un fil d'il·lusió m'obre les portes a un nou destí
on puc sentir el cant dels ocells quan volen com cada matí.

No sé si podré seguir, no sé si podré aguantar.
Potser arribi el dia que tots m'oblidaran
i no ho vull. Jo vull lluitar.
Em costa, però em vull aixecar.

Recordo quan fa molt temps em vau voler construir.
Recordo tota la gent que ha passat per aquí
i no vull... Jo vull lluitar.
Em costa, però em vull aixecar.

Què serà de mi? Què serà de mi?

La nostra identitat

Si un error ve del passat, ens ha de fer sempre recordar.
Un error marca el destí, però ens ensenya a corregir.
És la nostra identitat, la que ens diu d'allà on venim
i ens farà mirar endavant, sense por.

I recordar ens farà créixer.
No oblidar mai allà on vam néixer,
sempre escoltar la veu dels més grans
i no deixar d'estimar la nostra identitat.

Quan la mar porta als teus peus una nova onada,
torna a emprendre el seu camí, però mai l'oblidarà.
És la nostra identitat, la que ens diu d'allà on venim
i ens farà mirar endavant, sense por.

I recordar ens farà créixer.
No oblidar mai allà on vam néixer,
sempre escoltar la veu dels més grans
i no deixar d'estimar la nostra identitat.

Quan el vent que va passant acarona el teu cabell
i a cau d'orella et va explicant totes les històries d'allà on ve,
és la nostra identitat, la que ens diu d'allà on venim
i ens farà mirar endavant, sense por.

I recordar ens farà créixer.
No oblidar mai allà on vam néixer,
sempre escoltar la veu dels més grans
i no deixar d'estimar la nostra identitat.

